בבית המשפט העליון

בש"פ 187/16

לפני:	כבוד השופט מ' מזוז
העורר:	משה בן משה
	נ ג ד
המשיבה:	מדינת ישראל
	ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט ב' שגיא) בתיק מ"ת 61493-11-15 מיום 6.1.2016
תאריך הישיבה:	ב' בשבט התשע"ו (12.1.2016)
בשם העורר:	עו"ד יעקב קהן
בשם המשיבה:	עו"ד הילה גורני

החלטה

1. ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב (כב' השופט ב' שגיא) מיום 6.1.2016 בתיק מ"ת 61493-11-15, בגדרה דחה בית המשפט את בקשת העורר לשחררו ממעצרו עקב מצבו הרפואי.

2. נגד העורר ועשרה נאשמים נוספים הוגש כתב אישום המייחס להם שורת מעשי סחיטה באיומים, חבלה בכוונה מחמירה, תקיפה בנסיבות מחמירות, איומים, קשירת קשר לביצוע פשע ומסירת ידיעות כוזבות. בתמצית: העורר הואשם כי יחד עם אחרים סחט באיומים אדם על רקע סכסוך כספי (להלן: המתלונן). בהמשך לכך, הניח העורר מטען חבלה מאולתר בצמוד לבלוני הגז בביתו של המתלונן, המטען הופעל ופיצוצו גרם נזק רב לבית משפחת המתלונן. העורר הורה לנאשם אחר להגיש תלונה כוזבת לטשטוש זהות המעורבים במעשה. כן הואשם העורר בכך שקשר קשר עם אחיו להשתלט על קווי חלוקת פיתות בבת ים, ועקב איומיו חדל הספק הקבוע מאספקת פיתות למסעדות להן סיפק בעבר. בנוסף, בוויכוח רחוב סתמי תקפו הוא וחבורתו אדם,

היכוהו בראשו, ואיימו עליו ועל אדם נוסף באקדח. כן תקפו הוא ואחיו בעל קיוסק תוך שחבריהם מאבטחים את הכניסה לקיוסק ומונעים כניסה ויציאה ממנו.

3. כתב האישום הוגש ביום 29.11.2015 ועמו הוגשה בקשה למעצר העורר עד תום ההליכים. שאלת קיומן של ראיות לכאורה עודנה מצויה בבירור. נוכח הזמן שנדרש להעברת חומרי החקירה נקבע הדיון ליום 6.1.2016. אולם בדיון זה הודיע העורר, כי עורכי דינו לענין מצבו הרפואי אינם מייצגים אותו לענין התשתית הראייתית, וכי לא עלה בידו להשלים משא ומתן לייצוג פרטי. לפיכך, מינה לו בית המשפט סניגור ציבורי, וקבע את המשך הדיון בתשתית הראייתית ליום 9.2.2016.

4. במקביל לאמור, ביום 13.12.2015 הגיש העורר בקשה לשחררו מן המעצר בנימוק כי הוא סובל מגידול ממאיר במוחו הגורם לו התקפים אפילפטיים מסכני חיים, וכי חלה החמרה במצבו, ולפיכך המשך החזקתו במתקן כליאה מסכנת את חייו. בדיון ביום 14.12.2015 הורה בית המשפט לשב"ס להגיש עד לדיון הקבוע ליום 21.12.2015 חוות-דעת רפואית בהתייחס למצבו הרפואי של העורר ויכולתו של שב"ס להעניק לו טיפול רפואי הולם. מועד זה נדחה לבקשת בא כוח העורר ליום 29.1.2015. בית המשפט מצא שחוות-הדעת שהוגשה מטעם שב"ס אינה מספקת ולפיכך הורה כי נציג שב"ס יתייצב למועד הנדחה.

5. לקראת הדיון הגיש שב"ס חוות-דעת עדכנית מיום 28.12.2015 מאת רופא מחוז מרכז, ד"ר דמיטרי קלוצקי, בה נמסר, כי משנת 2010 ידוע על גידול מסוג low grade glioma (גידול בדרגת ממאירות נמוכה) במוחו של העורר, וכי העורר לא הסכים לניתוח מחשש שייגרם לו נזק תפקודי, והוא מצוי במעקב נוירולוגי בבית החולים בילינסון. עקב הגידול הוא סובל מהתקפים אפילפטיים ומטופל בתרופה Keppra (להלן: קפרה). מאז תחילת מעצרו סבל מארבעה התקפים. היה מאושפז במר"ש ובבדיקה שנערכה לו שם ביום 27.12.2015 נמצא מצבו הכללי משביע רצון. ד"ר דימיטרי הוסיף, כי הפנה את העורר לבדיקת נוירוכירורג בבית החולים בילינסון, שם טופל בעבר, על מנת לקבל תכנית טיפול בהתאם למצבו העדכני.

6. בדיון בפני בית משפט קמא עדכן בא כוח המדינה, כי העורר פונה ממר"ש למבנה "ניצן" הסמוך לו, עקב התנגדותו לשהות במר"ש ואיומיו כי יבצע אירוע שלילי אם יישאר שם, לאחר שלא הותר לו להחזיק בחדרו פלטה חשמלית מחמת סכנה לשריפה במרכז הרפואי, והוא סירב להסתפק בחימום ארוחתו בשבת בעמדת הסוהרים.

מכל מקום, ד"ר דימיטרי בחוות-דעתו, ואף ד"ר קלמנוביץ אשר התייצב מטעם שב"ס לדיון, הביעו עמדתם כי בידי שב"ס להעמיד לעורר תנאים סבירים ומענה הולם בחירום, באמצעות חובש ורופא הנוכחים ברציפות, ובמידת הצורך ניתן יהיה לפנותו לבית החולים באמבולנס. ד"ר קלוצקי הוסיף, כי אין צורך להחזיק את העורר במר"ש, בשים לב לסמיכות הרבה של המר"ש ליחידות המעצר בשב"ס.

7. בתום הדיון התיר בית המשפט לצדדים להגיש השלמת טיעונים בכתב, ולמחרת היום, ב-30.12.2015, ניתנה החלטת בית המשפט בה דחה, בשלב זה, את הבקשה לשחרור העורר מן המעצר והורה על השבת העורר למר"ש עד קבלת החלטה במכלול, לרבות התשתית הראייתית. בית המשפט התייחס למסוכנותו הגבוהה של העורר, בשים לב לעברו הפלילי ולכתב האישום הנוכחי, ממנו עולה תמונה של אדם כוחני ואלים הנעזר בצוות אנשים לביצוע מעשיו ואינו בוחל באמצעים קיצוניים דוגמת הנחת מטען חבלה מאולתר ליד בלוני גז בסמוך לבית המתלונן, והפעלתו, מעשים אותם ביצע העורר בעת שהיה באותו מצב רפואי בגינו מבקש הוא להשתחרר מן המעצר כעת. בית המשפט הורה לשב"ס להגיש עד ליום 5.1.2016 חוות-דעת רפואית מעודכנת לקראת הדיון ביום 6.1.2016, והתיר אף לעורר להגיש חוות-דעת באשר לסיכון בהחזקתו במר"ש לעומת שהיה בביתו.

8. ערר שהגיש העורר על החלטה זו נדחה בהחלטת השופט צ' זילברטל מיום 1.1.2016 (בש"פ 9095/15). נקבע כי נוכח מסוכנותו הרבה מאוד של העורר לא ניתן לשחררו לאלתר אף ללא בחינת החלופה המוצעת על ידו במקום מגוריו הקבוע, אלא יש להשלים את הבירור במכלול בלוח הזמנים הסביר שקבע בית המשפט. וכן כי הליך בירור בקשת המעצר וכן בירור מצבו הרפואי של העורר מצויים בעיצומם, ומהחומר הרפואי הקיים לא מתחייבת מסקנה ברורה בדבר שחרורו לאלתר.

9. ביום 6.1.2016 הוגשה לבית המשפט חוות-דעתו מיום 3.1.2016 של ד"ר מיכאל לוי, נוירוכירורג מבית החולים בילינסון, אליו הופנה העורר על ידי שב"ס. בחוות-הדעת צוין, כנראה מפיו של העורר, כי בחודש האחרון חלה החמרה באופי הפרכוסים ובתדירותם, וכי המטופל נוטל קפרה. בבדיקה נוירולוגית שנערכה לעורר על ידי ד"ר לוי במקום נמצאה הבדיקה תקינה, אם כי הדיבור מעט לא שוטף. צוין גם כי מפיענוח של בית חולים איכילוב של בדיקת ההדמיה האחרונה עולה שאין שינוי ניכר לעומת בדיקה קודמת מ- 2013. על רקע התמונה הכוללת המליץ ד"ר לוי להגדיל את

מינון תרופת הקפרה, ולהבטיח כי המטופל נמצא בתנאי מאסר המאפשרים טיפול נאות בזמן של פרכוס, ולהבטיח שם יכולת תמיכה נשימתית למקרה שיאבד נתיב אוויר.

10. בתום הדיון, אחר שמיעת טענות הצדדים, נתן בית המשפט החלטה נוספת, היא ההחלטה מושא ערר זה, במסגרתה שב וקבע, כי אין מקום להורות בעת הנוכחית על שחרורו של המשיב מן המעצר. בית המשפט קבע כי אמנם הגידול בראשו של העורר מציב אותו בסכנת חיים אך לא שוכנע כי יש בעצם המעצר כדי להחמיר את מצבו או להעצים את הסיכון בו הוא נתון. כן נקבע כי לא ניתן להצביע על כך שבמהלך תקופת המעצר חלה החמרה משמעותית במצבו העורר. בית המשפט קבע, כי שב"ס ערוך להענקת טיפול ראוי לעורר ביחידות המעצר במתחם איילון, בהן נוכח חובש ברציפות, וביחידת המר"ש, שבמרחק 150 מ' בלבד, נמצא גם רופא 24 שעות ביממה, ובמקרה של החמרה ניתן יהיה לפנות את העורר לבית חולים קרוב. הפיקוח הצמוד של הגורמים הרפואיים בשב"ס טוב מן החלופה הביתית הכרוכה בהזמנת רופא או בפינוי פרטי לבית החולים. אשר לחלופה של שהייה במתקן ההחלמה הצמוד לבית החולים אסותא באיזוק אלקטרוני ותחת השגחת מפקחים, הרי שהיא נדחתה נוכח הסיכון הטמון בה לציבור ולעורר עצמו, תוך שהוא שב ומדגיש כי העבירות החמורות המיוחסות לעורר בוצעו באותו מצב רפואי.

טענות הצדדים

11. העורר טוען, כי היה על בית המשפט להורות על שחרורו ממעצר בהיותו נתון בסכנת חיים. זאת, בהיקש לסעיף 7(א)(1) לחוק שחרור על תנאי ממאסר, תשס"א-2001, לפיו ניתן לשחרר אסיר ש"המשך שהותו במאסר יסכן את חייו באופן ממשי, בשל חולניותו", זאת בלא אבחנה לגבי העבירות ומידת המסוכנות. העורר טוען כי תנאי לחץ וחרדה במעצר גורמים להידרדרות במצבו. לטענתו, כל חוות-הדעת שהוגשו, לרבות חוות-דעתו של הנוירוכירורג ד"ר לוי אליו נשלח לבדיקה מטעם שב"ס, קובעות כי חלה החמרה במצבו, המשתקפת בעליית תדירות הפרכוסים ובשינוי באופיים כהתקפים כלליים. על רקע החמרה זו אף המליץ ד"ר לוי להעלות את מינון התרופה שהוא נוטל למניעת פרכוסים. נטען כי תנאי הכליאה הם שהובילו להחמרה זו והמשך שהייתו בתנאים אלה מסכנת אותו. לטענת העורר, עצם הצורך בציוד החייאה מחדד את הסכנה לחייו בתנאי המעצר, שכן טרם מעצרו מעולם לא נזקק לפעולות החייאה. בית משפט קמא עצמו קבע, כי העורר נתון בסכנת חיים, אולם לא נתן לכך משקל מספיק בהחלטתו.

העורר מוסיף, כי שגה בית המשפט בכך שעסק בשאלה אם ניתן לטפל בעורר במסגרת שב"ס ובמשקל שנתן לה בהחלטתו. לדידו של העורר, אין חשיבות לשאלה זו, אלא אך לשאלה האם המשך שהות העורר במאסר תסכן את חייו אם לאו. ולבסוף טוען העורר, כי בית המשפט שגה בכך שלא בדק כלל את החלופה המוצעת והערבים המוצעים, ואף לא הורה על הכנת תסקיר בעניינו של העורר על מנת שהחלופה תיבחן על-ידי גורמי מקצוע.

12. בדיון לפני חזר בא כוח העורר על טענותיו שבכתב הערר, תוך שמיקד את טיעוניו בהסתמך על חוות-דעתו של ד"ר מיכאל לוי מבית החולים בילינסון, שהוא לדעת הכל מומחה אובייקטיבי אשר בדק את העורר לפי הפניית שב"ס. נטען כי מחוות-דעת זו עולה כי נשקפת סכנה לחייו של העורר מהמשך מעצרו, וכי חלה החמרה במצבו בתקופת מעצרו, וממילא עקב מעצרו.

מנגד טענה באת כוח המדינה כי המיוחס לחוות-דעת ד"ר לוי אינו קיים בה, שכן אין בחוות-הדעת כל קביעה לקשר בין ההחמרה במצב העורר לבין המעצר. כן הפנתה באת כוח המדינה לחוות-הדעת הרפואית מטעם שב"ס לפיה הוא ערוך לכל התנאים הנדרשים לטיפול בעורר, ככל שיידרש. לצד זאת, נטען כי המסוכנות הנשקפת מהעורר היא מאוד גבוהה, וכי העבירות מושא כתב האישום נגדו בוצעו בתקופת מחלתו ובאותו מצב רפואי, ואין כל אינדיקציה כי אם ישוחרר לא יוכל להמשיך בפעילותו העבריינית המסוכנת. עוד הודגש, כי המדובר למעשה אך בהחלטת ביניים וטרם התקבלה החלטה בבקשת המדינה למעצר העורר עד לתום ההליכים נגדו, וממילא טרם הגיע השלב לבחינת חלופות מעצר.

דיון והכרעה

13. כאמור לעיל, בית המשפט קמא טרם קיבל החלטה בבקשת המדינה למעצר העורר עד לתום ההליכים נגדו. עיכוב זה נובע בעיקרו, כמפורט לעיל, מחילופי ייצוג, דחיות והליכים שנקט העורר, וממילא טרם נבחנו גם חלופות מעצר וטרם התקבלה החלטה מסכמת בענין זה.

14. ביסוד ההליכים שנקט העורר עומדת טענתו לסכנה ממשית לחייו עקב מעצרו, המצדיקה את שחרורו המיידי ללא קשר עם עילות המעצר ושאר שיקולים באשר למעצר

נאשמים עד לתום ההליכים. אכן מדובר במצב מורכב, אך לאחר בחינת הדברים לא ראיתי מקום להיענות לבקשת העורר בכפוף לאמור להלן.

15. שני הצדדים מסכימים כי חוות-הדעת הרפואית של ד"ר מיכאל לוי היא שצריכה לשמש בסיס להחלטה לענין מצבו הרפואי של העורר. והנה עיון בחוות-הדעת מעלה כי אכן - כטענת המדינה - אין בה מה שהעורר מבקש לייחס לה. אכן, אין מחלוקת כי עקב הגידול בראשו, אותו סירב העורר לנתח, הוא מצוי בסכנת חיים. ואולם, חוות-הדעת אינה קובעת שלא ניתן להחזיק את העורר במעצר, או שהחזקתו במעצר היא הגורם לסכנה לחייו. בחוות הדעת נקבע אך כי "יש לוודא כי המטופל נמצא בתנאי מאסר המאפשרים טיפול נאות בזמן של פרכוס... על תנאי המאסר להבטיח יכולת תמיכה נשימתית למקרה שיאבד נתיב אויר" (סעיף 3, עמוד 2, לחוות-הדעת). מכאן שחוות-הדעת אינה שוללת המשך החזקתו של העורר במעצר, בכפוף להיערכות לטיפול נאות במקרה של פרכוס.

גורמי הרפואה בשב"ס חיוו את דעתם, בכתב ובעל-פה, כי שב"ס ערוך היטב לטפל בעורר, וכי ביחידות שב"ס הרלבנטיות יש זמינות של 24 שעות ביממה של חובש ושל רופא וכן ציוד חירום, "כולל בלון חמצן, נתיב אויר שק הנשמה-אמבו ובנוסף קיים גם לרינגוסקוף וטובוס אשר נותן אפשרות לבצע אינטובציה לחולה על ידי רופא או פרמדיק", וכי במקרה של החמרה, יופנה העצור לבתי החולים הקרובים להמשך טיפול (חוות-דעת ד"ר קלוצקי, רופא מחוז מרכז). דברים אלה התייחסו לחוות דעתו דלעיל של ד"ר לוי באשר להמלצתו "להבטיח יכולת תמיכה נשימתית".

בית משפט קמא קבע כאמור, כי שב"ס ערוך להענקת טיפול ראוי לעורר ביחידות המעצר במתחם איילון, וכי הפיקוח הצמוד של הגורמים הרפואיים בשב"ס טוב מן החלופה הביתית הכרוכה בהזמנת רופא או בפינוי פרטי לבית החולים. ואילו באשר לחלופה שהציע העורר של שהייה במתקן ההחלמה שליד בית החולים אסותא באיזוק אלקטרוני ותחת השגחת מפקחים, הרי שהיא נשללה על ידי בית המשפט נוכח הסיכון הטמון בה לציבור ולעורר עצמו.

16. עוד ראוי לחזור ולהזכיר כי העבירות מושא כתב האישום, שנעברו בחודשים אוגוסט עד נובמבר 2015, בוצעו בעת שהעורר סבל מאותו מצב רפואי, אשר מסתבר כי אינו מונע ממנו ביצוע עבירות חמורות, לרבות עבירות אלימות קשות. נראה כי דברים שנאמרו בעניינו של העורר על ידי בית משפט זה (השופט נ' הנדל) לפני קרוב ל- 3 שנים מיום (20.3.2013, כוחם עדיין יפה גם כיום -

> "בעניינו של המשיב דכאן הן העבירה מושא הליך זה, והן העבירות הקודמות בהן הורשע, נעשו תחת מצבו הרפואי הנוכחי. מבלי לגרוע חלילה ממצב רפואי זה, העובדה כי מצבו הרפואי מאפשר לו לפעול באופן כה מסוכן לחברה, מחלישה את זכותו של המשיב לשים דגש, ודאי דגש יתר, על עניינו הרפואי".

17. ערר העורר על החלטת בית משפט קמא מיום 6.1.2016 נדחה אפוא.

לצד האמור, ומאחר שמדובר בדיני נפשות אשר הזהירות ראויה להם, יובהר כי אין באמור לעיל כדי לשלול מהעורר לשוב ולפנות לבית משפט קמא בעניין מצבו הבריאותי, ככל שיחול שינוי במצבו, או שיסתברו עובדות בנוגע להיערכות שב"ס לטפל בו, שיש בהן כדי להצדיק בחינה מחודשת של המשך מעצרו, וזאת אף קודם להשלמת הליכי בחינת הראיות לכאורה והחלטה מסכמת בשאלת המעצר עד לתום ההליכים.

ניתנה היום, ד' בשבט התשע"ו (14.1.2016).

ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 16001870_B01.doc הי
מרכז מידע, טל' 077-2703333 ; אתר אינטרנט, www.court.gov.il